

Fred være med dig

En genfortælling af sognepræst Gunda Jørgensen

Den amerikanske forfatter Willa Cather fortæller i romanen „My Ántonia“ om to russiske mænd Peter og Pavel fra Ukraine, som havde slået sig ned på prærien i Nebraska.

De forsøgte at dyrke nogle få tønder land, og Peter holdt ko og havde en grønthave, mens Pavel gik på arbejde med hvad der faldt for. Men det gik dem ikke godt.

Omkring dem boede skandinaver og tyskere, og naboskabet var godt nok, men sproget voldte vanskeligheder. En enkelt familie fra Bøhmen boede også i området, og manden der, mr. Shimerda kunne forstå russisk og blev venner med de to mænd. Han var romersk katolsk og de var græsk katolske.

En dag kom Peter ridende for at hente Shimerda. Pavel var meget syg og ville tale med ham. Han havde været på arbejde med tømmerhugst og havde anstrengt sig over evne og fået en blodstyrning. Hans lunger havde længe været svage. Arbejdskammeraterne havde båret ham hjem i seng, og der lå han nu og kæmpede for at trække vejret og mistede bevidstheden ind imellem og døde ellers det meste af tiden. Men der var en frygtelig uro over ham. Kunne Shimerda komme?

Han spændte straks for og kørte, og Pavel lå og sov, da han trådte ind i bjælkehuset. Stilfærdigt satte han sig ved bordet og ventede. Det gik mod aften og udenfor begyndte prærieulvene at hyle. Først var der en, så to, så tre, så hele flokken. De varslede vinterens komme, og den syge mand i sengen svarede dem med en lang klagende stønnen, som om han havde onde drømme eller var ved at vågne op til gammel elendighed.

Atter hylede ulvene, og Pavel råbte fra sin seng og rejste sig på albuen. Peter gav ham kogt vand med whisky i, og han faldt lidt til ro, og Shimerda satte sig hen ved siden af ham. Med raspende stemme og ind imellem megen hosten og spyttten, fik Pavel fortalt ham sin historie.

Det var en lang beretning, som begyndte dengang Peter og Pavel var unge og boede i deres hjemland. Da blev de bedt om at være forlovere for en ven, der skulle giftes med en pige fra en anden landsby. Det var midt om vinteren, og brudgommens selskab kørte til brylluppet i slæder. Peter og Pavel kørte brudgommens slæde, og seks andre slæder med familie og venner fulgte. Efter ceremonien i kirken var selskabet til middag hos brudens forældre. Middagen varede til langt hen på eftermiddagen. Så var der aftensmad og festen fortsatte til ud på aftenen med dans og druk.

Ved midnatstide tog brudens forældre afsked med deres datter. De velsignede hende, og brudgommen bar hende ud i sin slæde og pakkede hende ind i mange tæpper. Så satte han sig ved siden af, mens Peter og Pavel tog kuskesædet: Pavel var den, der styrede hestene.

Selskabet kørte til bjældeklang og sang, brudgommens slæde forrest. Alle var i højt humør. Selv da de hørte de første ulvehyl, var der ingen, der blev særlig bekymrede. Alle var fulde af megen god mad og drikke.

Men ulvehylene gentog sig og hørtes med kortere og kortere mellemrum. Rovdyrene var ved at samle sig. I den stjerneklare nat kunne de ses op over bakken bag bryllupsselskabet, flere end hundrede var der. Den bagerste slæde blev fanget i et krat og væltede, antagelig fordi kusken var for fuld til at styre hestene. De kørende faldt ud af slæden og de forreste ulve var over dem. De skrig, der nu hørtes, gjorde alle ædru. Kuskene stod op og piskede på hestene. Brudgommen havde det bedste forspand og hans slæde var lettest med kun fire personer i. De andre kørte med fra seks til tolv i hver.

En anden slæde væltede, og hestenes skrig var værre at høre på end menneskenes. Det var vanskeligt for dem i den forreste slæde at følge med i, hvad der skete bag ved. Men alle skreg. Da de var på toppen af en bakke rejste Peter sig og så bagud. Han sagde til Pavel: „Der er kun en slæde tilbage,

- og ulve nok til os alle.“

Der var kun få kilometer tilbage til deres landsby, men midterhesten var udkørt, og nu så Peter, hvordan den sidste slæde væltede, fordi ulvene løb foran hestene, der blev viklet ind i hinanden og faldt. Da skrigene døde bort bag dem, indså Pavel, at de nu var alene tilbage, og midterhesten blev nærmest slæbt af sted af de to andre. Pavel gav Peter tømmerne, gik tilbage i slæden og sagde til brudgommen, at slæden måtte lettes. Han pegede på bruden. Brudgommen forbandede ham og holdt fastere om hende, men Pavel trak i hende. I håndgemængt skubbede Pavel manden over slædens kant og kastede pigen efter ham.

Han sagde, at han aldrig siden havde kunnet erindre nøjagtig, hvordan han havde gjort det, eller hvad der skete bag efter. Peter sad i kuskesædet og havde nok at gøre med at styre hestene og så ingenting. Det første de derefter opfattede, var en ny lyd, som gennembrød den klare luft. Det var ikke mere ulvehyl, men klokkeklangen fra klostret i deres hjemby. Klokken kaldte til den tidlige morgenbøn.

Peter og Pavel kørte ind i deres by alene, og de havde været alene lige siden. De blev jaget ud af byen, og Pavels egen mor ville ikke engang se på ham, efter at det blev kendt, hvad han havde gjort. De rejste til andre byer, men når folk hørte, hvor de kom fra, blev de altid spurgt om de kendte de to, der havde fodret ulvene med bruden. Ligegyldig hvor de kom hen, så fulgte historien dem. Det tog dem fem år at spare sammen til billetten til Amerika. De arbejdede i forskellige byer, men havde aldrig heldet med sig, og så besluttede de at forsøge sig med landbrug på prærien.....

Pavel, der havde stønnet og fægtet med armene, mens han fortalte, faldt til ro, da historien var til ende og sank hen i en døs. Ulvehylene forstyrrede ham ikke mere, og han døde nogle få dage senere og blev begravet på nordmændenes kirkegård.

Omsider var han færdig med at flygte. Hans skyld og skam havde drevet ham igennem den halve verden, og aldrig fandt han fred, lige meget hvor langt han flygtede, fra det han havde gjort. Her til sidst, da han lå og døde, hylede prærieulvene udenfor og genoplivede den erindring, der altid lå forrest i sindet, og han tudede i kor med ulvene - indtil han fik historien fortalt detaljeret og nøjagtig som han huskede den - til et menneske han stolede på, den ene fremmede her på prærien, der var hans ven og forstod det sprog han talte. Bøhmeren Shimerda gjorde ikke andet end at blive siddende og høre det hele til ende uden at kommentere eller dømme. Han gav manden tid og rum til at fortælle sig ud af det frygtelige, til at vedgå det han havde gjort, her hvor han ikke kunne flygte længere. I indrømmelsen af skylden - jeg gjorde det, jeg har ansvaret, det er min skyld - lå kimen til nåden og freden. Da Pavel havde fortalt til ende, var han også færdig med at slås. Han kunne sove. Og det var nåden - som havde en venlig hånd strøget hen over ham og tilsagt ham et „fred være med dig.“

Rettelse

Ved en beklagelig trykfejl forsvandt en side af Elna Carlsens og Marianne Fischers artikel i temanummeret: Fortællingen nr. 3 år 2001. Den hele artikel kan findes på vores internet-side: www.kirken-underviser.dk.